

РОЛЬ РЕЗЕРВІВ КАПІТАЛУ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Діяльність суб'єктів господарювання ведеться в умовах невизначеності, що зумовлює виникнення різного роду ризиків підприємницької діяльності. Важливу роль в інформаційному забезпеченні управління ризиками має система бухгалтерського обліку. Достовірні дані бухгалтерського обліку можуть бути надійним джерелом інформації при прийнятті рішень щодо управління економічними ризиками як з боку менеджерів підприємства, так і з боку інших заінтересованих в його діяльності сторін.

Дослідженню ризиків у бухгалтерському обліку присвячені праці таких українських науковців, як Вигівська І. М., Гуцайлюк З.В., Гнилицька Л. В., Дячек С. М., Козлова М. О., Орищенко М. М., Пилипенко Л.М. та інших. У своїх працях вчені наголошують на тому, що одним з дієвих способів, які застосовуються для управління ризиками підприємства є резервування. Загалом резерви можна трактувати як інструмент самострахування підприємств від впливу на його фінансовий стан майбутніх негативних наслідків ризиків господарської діяльності. Тому резерви доцільно формувати за чітким призначенням (відповідно до виду господарських ризиків та їх наслідків) на визначений період [1].

Формування та використання резервів підприємств регулюється як на законодавчо-нормативному рівні, так і обліковою політикою підприємства. На даний час ризик не розглядається як об'єкт бухгалтерського обліку, а лише передбачається відображення на рахунках інформації про факти господарської діяльності, спричинені впливом ризику. Для обґрунтування зв'язку ризику та фактів господарської діяльності, обумовлених його впливом, Гнилицька Л. В. пропонує поділити ризики на:

- ризики-причини (умовний факт господарської діяльності), об'єктом якого в бухгалтерському обліку буде резерв майбутніх витрат і платежів;
- ризик-наслідок (реальний факт господарської діяльності), об'єктом в обліку є резерв сумнівних боргів та резервний капітал [2].

Створені резерви забезпечують підприємству збереження власного капіталу та реалізацію принципу безперервної діяльності, а також є одним із факторів впливу на фінансовий результат підприємства. На практиці резерви мають формуватися у тих випадках, коли є обґрунтовані причини існування ризику господарської діяльності. Якщо виявиться, що очікуваний ризик не наступить, то створення під нього резерву вважається недоцільним. В цьому і полягає основна проблема, з якою зустрічається підприємство, адже для того щоб створити відповідний резерв, потрібно достовірно оцінити його величину та визначити ймовірність настання конкретної події, базуючись лише на досвіді попередніх років та на професійному судженні бухгалтерів.

Досліджуючи питання резервування та страхування капіталу для управління ризиками, Пилипенко Л.М. для запобігання редукації капіталу пропонує використовувати такий бухгалтерський інструментарій як принципи бухгалтерського обліку (на методологічному рівні) та прийоми бухгалтерського обліку (на методичному рівні), оскільки в них закладені відповідні механізми протидії ризикам. Реалізація таких принципів і прийомів у бухгалтерському обліку часто супроводжується формуванням чи списанням резервів [3, с 166-183].

Таким чином кожен вид створеного на підприємстві резерву повинен мати конкретне призначення, спрямоване на забезпечення функції захисту капіталу підприємства від певних ризиків його втрати. Так метою створення резервного капіталу є захист статутного (акціонерного) капіталу від можливих негативних фінансових результатів господарської діяльності. Формування резерву сумнівних боргів пов'язане з ризиком неплатоспроможності дебіторів підприємства. Ще

одним видом резервів є забезпечення, які створюють для покриття потенційних зобов'язань чи втрат, ймовірність виникнення яких є високою у найближчому періоді часу. Репрезентація резервів у фінансовій звітності дає можливість зацікавленим користувачам оцінити як підприємства з управління ризиками, так і запас міцності щодо готовності протистояння їм.

1. Дячек С.М. Резерви як інструмент управління ризиками господарської діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2009_4/52.pdf. 2. Гнилицька Л.В. Бухгалтерський облік як інструмент управління ризиками підприємницької діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://scholar.google.com.ua/scholar?start=10&q=%D0%B3%D0%BD%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0+%D0%BB.%D0%B2.&hl=uk&as_sdt=0,5. 3. Пилипенко Л.М. Розвиток концепції побудови системи публічної звітності корпорацій в умовах постіндустріальної економіки: монографія / Л.М. Пилипенко – Львів: Видавництво “Львівської політехніки”, 2016. – 336 с.